

קלרה ארליך ז"ל

בת צפורה ויצחק שפר

נולדה: ד' תמוז ה' תרפ"ו - 17/07/1926
נפטרה: י"ג כסלו ה' תשנ"ט - 02/12/1998

קלרה איננה מדור המייסדים של קיבוצנו. כשהיא נולדה היו חברינו המייסדים כשנתיים ב"גשר הישנה" שלנו.

אך ההיסטוריה של 72 שנותיה של קלרה היו עמוסות ודחוסות באירועים. זו היסטוריה שונה מההיסטוריה של רוב חברינו המייסדים, ודומה יותר לזו של אלפי ניצולי שואה שהגיעו לארץ.

קלרה נולדה בסובוטיצה אשר בסרביה - יוגוסלביה (ליד הגבול ההונגרי), לאן היא משתייכת היום? מי יודע? זהו אזור של מלחמות תמידיות.

ימי ילדותה כילדה יחידה להוריה היו יפים ומאושרים. היא התחילה את לימודיה בבי"ס יהודי והמשיכה בבי"ס יוגוסלבי. מגיל צעיר ידעה לדבר בשתי שפות: סרבית - שפת המקום, והונגרית - שפת אמה. בקלות למדה מתוך שמיעה לדבר גרמנית, אנגלית, עברית ויידיש. היה לה כשרון מיוחד ללמוד שפות וזיכרון מצוין.

לפעמים נדמה לי שהזיכרון הזה, בשלב מסוים בחייה כבר לא כל-כך עזר לה, ואולי אפילו ההפך מזה. ולמה? כי קלרה יצאה בחיים מהשואה, אבל הזיכרונות לא הרפו ממנה. נפגשתי עם קלרה פעמים רבות כיוון שהייתי בידידות עם אברהם ז"ל. כך נודע לי הסיפור שלה על השואה. ראינו אותה וסיפרנו יחד את סיפורה בערב יום השואה לפני שנים מספר.

מתוך הסיפור מצטיירת קלרה כילדה רגישה ונבונה, שמציעה לאביה לארוז את הצרורות, לברוח מאירופה ולעלות לארץ ישראל. כי כשהייתה בת 12 נכחה בגילויי אנטישמיות (זה היה ב- 1938 לאחר "סיפוח" אוסטריה לגרמניה). אביה, כמו הרבה יהודים טובים, לא העלה בדעתו שסיפוח אוסטריה זו רק ההתחלה...

ב- 1941 השתלטו ההונגרים על האזור בו התגוררה משפחתה, ואז נגמרו החיים הרגילים... לפי החוקים החדשים היה צריך למסור את החנות (בית מסחר לברזל) שהיה להם, מקור הפרנסה אבד...

ובקיץ 1942 נלקח האב ל"פלוגות העבודה" לכיוון אוקראינה - רוסיה, כנראה שנפטר מרעב או מכפור, ולא שב יותר. שנתיים מאוחר יותר, בקיץ 1944 נלקחו גם קלרה עם אמה ודודתה למחנה ההשמדה באושוויץ. אמנם הן שהו בגהינום הזה רק 6 שבועות, אך הזיכרון וההלם לא נמוגו ולא נמחקו מזיכרונה.

משם הועברו ל"מחנה עבודה" בגרמניה. שם קיבלו תנאים אנושיים כמו מיטה לכל אחת, כיוון שמבחינה כלכלית היה חשוב לגרמנים לשמור על כוח העבודה ועל חייהן של האסירות שלהם, כי היה מחסור בכוח עבודה זול וטוב.

הן עבדו 12 שעות ביום במשך 6 ימים בשבוע בבית חרושת לייצור נשק: תרמילים וקליעים של תותחים. כיוון שהעבודה הייתה עם חומרים רעילים ומסוכנים, קיבלו גם חצי ליטר חלב ליום (לנטרול הרעלים), וכך הצליחו לשרוד עד שהצבא האמריקאי המשחרר הגיע באביב 1945.

לאחר זמן מה חזרו לביתם שבסובוטיצה, שם בעקיפין נודע להן על גורלו של האב ב"פלוגות העבודה".

...מנסים איכשהו לחיות, להשתקם, מחפשים אהבה וחום, פיצוי לסבל שעברו... וקלרה נישאת לאדם שניצל גם הוא מהתופת. וביחד מחליטים לעלות לארץ היחידה בה יהודי יכול לזקוף קומתו בגאווה. ארץ ישראל - **ציון**.

זה לא כל-כך פשוט כי ארץ ישראל נמצאת עדיין תחת שלטון הבריטים, שאינם מתירים אפילו לשרידים האומללים להגיע למולדתם. ורק עם צאתם (של הבריטים) ובעיצומם של קרבות מלחמת השחרור, עולה קלרה עם בעלה והתינוקת **מלכה** לישראל. אח"כ נולדים פה בארץ **יצחק** - שנקרא על שם אביה ו**ציונה** - לזכר פסגת השאיפות שהוגשמה...

מכאן יש לנו "חור בהיסטוריה" של קלרה, כי הכאב גדול מדי והיא לא רצתה לדבר על כך.

.....ושוב היא מתחילה חיים חדשים כשהיא נישאת שוב לאברהם ז"ל ומגיעה אלינו לאשדות. היא עובדת במסירות בחדר האוכל, במטבח וב"לוג" ולבסוף עוסקת במלאכת יד ב"מועדון הקשישים".

כל עוד אברהם היה חי לא יצאה קלרה מפתח ביתה (לאחר שעות העבודה), היא שמרה על אברהם כעל אוצר. ניסיתי לשכנע אותה לבוא למפגשים השבועיים של "מועדון הותיקים", להרצאות ועוד..., אבל היא סירבה. רק לספריה הייתה מגיעה כדי לשאול ולהחליף ספרים. רק לאחר מותו של אברהם הצטרפה לחברות שלמדו בחוג לתנ"ך עם ישעיהו פונדק. וכשהחוג הסתיים, נסעה ללמוד יום בשבוע בבית הקשיש כי מאד מאד רצתה לדעת עוד ועוד. אהבה ללמוד והצטערה גם על כך שלימודיה נקטעו בגלל המלחמה ההיא.

אני זוכרת שאמרתי לה שאני רוצה לקנות שמיכה כזו שהיא תרקום במיוחד עבורי (שאני אחבר את הצבעים והדוגמאות), שמיכה יפה כמו השמיכות שרקמה עבור נכדה ועבור חברים נוספים שקנו מעבודות היד שלה.

לא מזמן הוצגה במערכת הסגורה של הטלוויזיה שלנו קלטת בה מספרת קלרה את עדותה על השואה.

לאחר הסרט רשימות שינדלר החליט במאי הקולנוע היהודי - אמריקאי סטיבן ספילברג, להקים קרן שתצלם, תקליט ותתעד כל ניצול שואה, בכל רחבי העולם. כך הגיעו המתעדים אל קלרה. נדמה שבזאת חשה קלרה שהיא יכולה להיפרד מהחיים, כי המעגל נסגר.

נוסף לתבונתה, כישוריה בלימוד שפות וזיכרונה המופלא, הייתה קלרה גם אמיצה מאד. כאשר לפני כמה שנים התגלה גידול ממאיר בגרונה והציעו לה ניתוח, אשר היה סיכון שאולי לא תוכל לדבר, או תאלץ להשתמש במכשיר מיוחד כדי לדבר, אמרה לי: "אני מעדיפה למות ולא מוכנה לקחת את הסיכון של חיים ללא אפשרות דיבור, כי בלי לדבר אינני יכולה לחיות!! אלו אינם חיים!"

וכך נסעה יום-יום במשך תקופה ארוכה לטיפולים נגד הסרטן בביה"ח "רמב"ם" בחיפה. וראה זה פלא, היא ניצחה אותו, את הסרטן!! וכל זה כדי שתוכל לספר ולהעיד בקלטת של קרן ספילברג על מה שעבר עליה, למען הדורות הבאים.

קלרה, אנחנו נזכור אותך, כל עוד אנחנו עדיין פה עלי אדמות וזיכרוננו עוד צלול. נזכור גם את ההליכה המהירה ואת המבטא המילעילי-הונגרי שהסגיר אותך.

בתקווה שתמצאי מנוחה שלמה שם על יד נשמות יקיריך.

באהבה: עמליה ד.

יום הקבורה: 04/12/98